

E-metrics στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

Δήμητρα Τσάμη

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης, Ιωάννινα

Περίληψη

Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στις μέρες μας παρέχουν ένα πλήθος ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών, όπως βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά περιοδικά, σταθμούς εργασίας Η/Υ για τους χρήστες. Η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στις Βιβλιοθήκες δημιούργησε παράλληλα και την ανάγκη ανάπτυξης νέων μέτρων αποτίμησης των παρεχόμενων υπηρεσιών. Τα e-metrics ορίζονται ως τέτοια μέτρα αποτίμησης των ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών των Βιβλιοθηκών.

Στην εργασία αυτή αρχικά γίνεται μια σύντομη αναφορά στις διαφορετικές προσεγγίσεις που υπάρχουν μέχρι τώρα, για την αποτίμηση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και πηγών ενός οργανισμού όπως: δυνατότητα πρόσβασης (accessibility), εκτίμηση κόστους (cost assessment), ανάλυση καταχωρήσεων (log analysis), e-metrics. Στην συνέχεια αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους τα e-metrics κρίνονται χρήσιμα και απαραίτητα μέτρα για την αξιολόγηση των ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών και γίνεται μια σύντομη αναφορά στα μέτρα αποτίμησης που εφαρμόζονται στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες του εξωτερικού.

Σκοπός της εργασίας είναι να αναδειχτεί η ανάγκη που υπάρχει για την εφαρμογή νέων και περισσότερων e-metrics στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και να προταθούν νέα τέτοια μέτρα, από αυτά που εφαρμόζονται ως τώρα στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Η αντίστοιχη μονάδα που έχει ως έργο της την συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, είναι η «Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών» (ΜΟΠΑΒ), που

χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από την 20η Ιανουαρίου 1999 λειτουργεί στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Βασικός στόχος της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι η ψηφιοποίηση της διαδικασίας συγκέντρωσης και επεξεργασίας των στατιστικών στοιχείων που αφορούν στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Ελλάδος. Στην παρούσα εργασία η ΜΟΠΑΒ εξετάζει και παρουσιάζει τα μέτρα αποτίμησης ηλεκτρονικών πηγών που εφαρμόζονται μέχρι σήμερα στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και προτείνει μια σειρά νέων τέτοιων μέτρων αξιολόγησης. Τα μέτρα αξιολόγησης που προτείνονται προβλέπεται να εφαρμοστούν στις ετήσιες έρευνες της ΜΟΠΑΒ, όπου συλλέγονται στατιστικά στοιχεία από όλες τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.

Λέξεις Κλειδιά: ΜΟΠΑΒ, Δείκτες Αξιολόγησης, e-metrics

1. Εισαγωγή

Οι Βιβλιοθήκες στις μέρες μας προσφέρουν πρόσβαση σε ένα πλήθος ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών, όπως βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά περιοδικά, και διαθέτουν σταθμούς εργασίας Η/Υ για τους χρήστες. Η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στις Βιβλιοθήκες δημιούργησε παράλληλα και την ανάγκη ανάπτυξης νέων μέτρων αποτίμησης των παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Με τον όρο e-metrics αναφερόμαστε στα μέτρα αξιολόγησης των ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών των βιβλιοθηκών.

Μια πρώτη συζήτηση για αξιολόγηση ηλεκτρονικών πηγών ξεκίνησε ώστε να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες μέτρησης των ηλεκτρονικών πηγών στις Βιβλιοθήκες, τον Ιανουάριο του 1999 (σε μια συνάντηση των μελών της ARL). Στην συνάντηση που έγινε τέθηκε ως σημαντικό ζήτημα η ανάπτυξη νέων μέτρων που περιγράφουν καλύτερα τις Βιβλιοθήκες που εστιάζουν στην έρευνα και τις υπηρεσίες τους. Το πρόγραμμα αυτό ολοκληρώθηκε σε τρία στάδια. Αρχικά καταγράφηκε η δράση των Βιβλιοθηκών σε αυτόν τον τομέα και αναγνωρίστηκε ότι οι Βιβλιοθήκες θα μπορούσαν να παρέχουν καλύτερες πρακτικές. Στο δεύτερο στάδιο, πραγματοποιήθηκε ο προσδιορισμός και η δοκιμή δεδομένων που θα μπορούσαν να συλλεχθούν και να χρησιμοποιηθούν σαν μέτρα ηλεκτρονικών πηγών. Τέλος, στο τρίτο στάδιο πραγματοποιήθηκε ανάλυση της σχέσης της χρήσης των ηλεκτρονικών πηγών και της επίδρασής τους στην επίδοση των ιδρυμάτων.

Έχουν προταθεί διαφορετικές προσεγγίσεις για την αξιολόγηση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και πηγών ενός οργανισμού όπως: δυνατότητα πρόσβασης (accessibility), εκτίμηση του κόστους (cost assessment), ανάλυση των καταχωρήσεων

(log analysis), outcomes, e-metrics. Τα e-metrics μπορούν να μετρήσουν από διαφορετικές σκοπιές τις ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες των Βιβλιοθηκών όπως:

- Την δυνατότητα πρόσβασης στην υπηρεσία, δηλαδή το πόσο εύκολα οι χρήστες μπορούν να ωφεληθούν από την υπηρεσία.
- Την επίγνωση του κοινού για την διαθεσιμότητα της υπηρεσίας.
- Τις συλλογές, για παράδειγμα το πλήθος των ηλεκτρονικών πηγών μιας Βιβλιοθήκης.
- Τις προσδοκίες για το επίπεδο υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες όταν ο χρήστης υποβάλει ένα ερώτημα.
- Το κόστος των ηλεκτρονικών αντικειμένων και κειμένων (ηλεκτρονικά βιβλία, βάσεις δεδομένων, πηγές διαδικτύου, ψηφιακές πηγές)
- Την επίδραση που θα έχουν οι υπηρεσίες στον χρήστη.
- Υποδομές, όπως το πλήθος των σταθμών εργασίας σε Η/Υ που είναι διαθέσιμο για τους χρήστες.
- Το κόστος.
- Την αποδοτικότητα των υπηρεσιών.
- Την ικανοποίηση των χρηστών.
- Τα χαρακτηριστικά των χρηστών, όπως δημογραφικά δεδομένα χρηστών.
- Την ετήσια μέτρηση των εικονικών επισκέψεων.

2. Χρησιμότητα των E-metrics

Η συλλογή και η εφαρμογή e-metrics στις Βιβλιοθήκες που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες κρίνεται χρήσιμη για αρκετούς λόγους. Καταρχάς δίνεται η δυνατότητα στα ιδρύματα να αναλύουν τα δεδομένα χρήσης που προκύπτουν και να έχουν όφελος από την χρήση των ακριβών ηλεκτρονικών υπηρεσιών, να διευκολύνεται δηλαδή η διαχείριση του κόστους των ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών. Τα στοιχεία που συλλέγονται μπορούν ακόμα να χρησιμοποιηθούν για την σύγκριση με άλλες Βιβλιοθήκες παρόμοιου βεληνεκού αλλά και την απόδειξη της συνεισφοράς της Βιβλιοθήκης στην έρευνα και την μάθηση. Επίσης, οι μετρήσεις αυτές διευκολύνουν στον λήψη των αποφάσεων της διοίκησης της Βιβλιοθήκης. Τα ιδρύματα μπορούν να αξιολογούν την υποστήριξη που παρέχουν οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες και να θέτουν μεγαλύτερους οργανωτικούς στόχους. Τέλος, τα στοιχεία που συγκεντρώνονται βοηθούν στην σύγκριση μεταξύ ηλεκτρονικών και μη ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών σε σχέση με την χρήση, το προσωπικό, τα έξοδα, την αποτελεσματικότητα.

3. Προταθέντα E-metrics στο εξωτερικό

Έχουν προταθεί διάφορα e-metrics κατά καιρούς από: ARL, COUNTER, EQUINOX (Ευρωπαϊκή Ένωση), NISO, ISO Στατιστικά Βιβλιοθηκών.

Κάθε μια από τις παραπάνω προσεγγίσεις προτείνει μια σειρά από e-metrics που καλύπτουν τις διαφορετικές πλευρές της αξιολόγησης των ηλεκτρονικών πηγών.

Για την μέτρηση των διαθέσιμων ηλεκτρονικών πόρων για τους πελάτες οι ARL, NISO προτείνουν τα τρία παρακάτω μέτρα:

- R1 Αριθμός των ηλεκτρονικών περιοδικών πλήρους κειμένου.
- R2 Αριθμός των ηλεκτρονικών πηγών αναφοράς.
- R3 Αριθμός των ηλεκτρονικών Βιβλίων.

Για την μέτρηση της χρήσης των πηγών και των υπηρεσιών διαδικτύου προτείνονται τα παρακάτω μέτρα:

- U1 Αριθμός των Διεκπεραιώσεων Ηλεκτρονικών Αναφορών (ARL, NISO).
- U2 Αριθμός επισκέψεων στις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων (ARL, COUNTER, EQUINOX, NISO).
- U3 Αριθμός αναζητήσεων στις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων (ARL, NISO).
- U4 Αντικείμενα που ζητήθηκαν στις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων (ARL, COUNTER, EQUINOX NISO).
- U5 Εικονικές Επισκέψεις στο διαδικτυακό χώρο και κατάλογο της Βιβλιοθήκης (ARL, NISO).
- Αιτήματα πλήρους κειμένου από τις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων (COUNTER, NISO).
- Αριθμός επισκέψεων στις Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες από απόσταση (COUNTER, EQUINOX).
- Εικονικές Επισκέψεις στο διαδικτυακό χώρο της Βιβλιοθήκης (NZ)

Για την μέτρηση των Δαπανών για Ηλεκτρονικές Πηγές προτείνονται τα παρακάτω μέτρα:

- C1 Κόστος των Ηλεκτρονικών περιοδικών πλήρους κειμένου (ARL, NISO).
- C2 Κόστος των Ηλεκτρονικών πηγών αναφορών (ARL).
- C3 Κόστος των Ηλεκτρονικών βιβλίων (ARL).
- C4 Δαπάνες της Βιβλιοθήκης για βιβλιογραφικές εφαρμογές, δίκτυα και κοινοπραξίες (ARL, NISO).
- Ποσοστό τοις % που δαπανώνται για Ηλεκτρονικές πηγές επί των συνολικών προσκτήσεων (EQUINOX).

Μέτρα επίδοσης ή ποσοστά:

- P1 Ποσοστό των συνολικών Ηλεκτρονικών αναφορών επί του συνόλου των αναφορών (ARL).
- P2 Ποσοστό επί τοις % των εικονικών επισκέψεων στη Βιβλιοθήκη επί του συνόλου των επισκέψεων στη Βιβλιοθήκη (ARL).
- P3 Ποσοστό των Ηλεκτρονικών Βιβλίων επί του συνόλου των μονογραφιών (ARL).
- Ποσοστό επί τοις % των αιτημάτων πληροφόρησης που υποβάλλονται Ηλεκτρονικά (EQUINOX).

- Επισκέψεις στις Βάσεις Δεδομένων ανά FTE (EQUINOX).
- Αριθμός σταθμών εργασίας στην Βιβλιοθήκη hrs/FTE (EQUINOX).
- Αριθμός υπολογιστών ανά EFTS (NZ).

4. Υιοθέτηση των E-metrics στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

Στην Ελλάδα, λειτουργεί αντίστοιχη μονάδα συλλογής και επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων, η «Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών» (ΜΟΠΑΒ). Η ΜΟΠΑΒ λειτουργεί στα πλαίσια του έργου «Ανάπτυξη της ψηφιακής συνεργασίας των Βιβλιοθηκών των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» που χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάστασης (ΕΠΕΑΕΚ). Βασικός στόχος της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι η ψηφιοποίηση της διαδικασίας συγκέντρωσης και επεξεργασίας των στατιστικών στοιχείων που αφορούν στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Ελλάδος. Κύριοι στόχοι της ΜΟΠΑΒ είναι η συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση και παρουσίαση στοιχείων σχετικών με τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Η χρήση διαδικασιών αποτίμησης και εφαρμογής κανόνων διασφάλισης ποιότητας στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Η καθιέρωση Δεικτών Αποτίμησης και Αξιολόγησης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Η ψηφιοποίηση της διαδικασίας συγκέντρωσης και επεξεργασίας των στατιστικών στοιχείων. Η ΜΟΠΑΒ χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από την 20η Ιανουαρίου 1999 λειτουργεί στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ύστερα από συνάντηση των εκπροσώπων των Βιβλιοθηκών των ΑΕΙ και ΤΕΙ της Ελλάδας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στις 27 Απριλίου 2001, αφού λήφθηκαν υπόψη οι δύο εισηγήσεις της ΜΟΠΑΒ και της ομάδας εργασίας του ΥΠΕΠΘ, αποφασίσθηκε η καθιέρωση Στατιστικών Στοιχείων και Δεικτών Αξιολόγησης των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Μεταξύ των δεικτών που καθιερώθηκαν από την παραπάνω συνάντηση, ορίστηκαν και δείκτες αξιολόγησης των ηλεκτρονικών πηγών και υπηρεσιών των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι αντίστοιχες τυποποιημένες ερωτήσεις, τα στατιστικά στοιχεία και οι δείκτες αξιολόγησης που εφαρμόζονται από την ΜΟΠΑΒ.

4.1. Τυποποιημένες ερωτήσεις

Q61: Διαθέσιμες θέσεις εργασίας σε Η/Υ για τους χρήστες. Ο συνολικός αριθμός των Η/Υ που διατίθενται από τη Βιβλιοθήκη στους χρήστες για πρόσβαση στον ΟΡΑC, στο Internet, e-mail, για πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικά περιοδικά (μέσω Internet, CD-ROMS) κλπ κατά τη διάρκεια του έτους.

Η ερώτηση Q61 χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του στατιστικού στοιχείου D23.

Q65: Μη τρέχοντα ηλεκτρονικά περιοδικά. Οποιοδήποτε αρχειακό υλικό περιοδικών σε ηλεκτρονική μορφή (backfiles), περιοδικά από βάσεις δεδομένων, όπως π.χ. JSTOR, κλπ. που διαθέτει η Βιβλιοθήκη κατά τη διάρκεια του έτους.

Q66: Τρέχουσες συνδρομές ηλεκτρονικών περιοδικών. Ο αριθμός των συνδρομών, όχι των τίτλων των ηλεκτρονικών περιοδικών κατά τη διάρκεια του έτους,

συμπεριλαμβάνονται ηλεκτρονικά περιοδικά σε έντυπη μορφή. Εξαιρούνται τα ηλεκτρονικά περιοδικά που χρησιμοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη μέσω HEALLINK. Η ερώτηση Q66 χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του στατιστικού στοιχείου D8.

Q67: Μη έντυπες τρέχουσες συνδρομές ηλεκτρονικών περιοδικών. Ο αριθμός των συνδρομών, όχι των τίτλων των ηλεκτρονικών περιοδικών που είναι μόνο σε ηλεκτρονική μορφή κατά τη διάρκεια του έτους, από 01/01/05 έως 31/12/05. Να εξαιρεθούν τα ηλεκτρονικά περιοδικά που χρησιμοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη σας μέσω HEALLINK.

Q68 και Q69: Συνδρομές βάσεις δεδομένων πλήρους κειμένου οι οποίες είναι εγκατεστημένες στη Βιβλιοθήκη σε μορφή CD-Rom και συνδρομές βάσεις δεδομένων πλήρους κειμένου με πρόσβαση μέσω Internet. Online Βάσεις Δεδομένων FULL TEXT είναι αυτές που περιέχουν το πλήρες κείμενο άρθρων ή πληροφοριακές υπηρεσίες (π.χ. η COHRANE Library), ή άλλου είδους κύρια πληροφορία (π.χ. πλήρη λεξικά ή κατάλογοι ευρεσιτεχνιών).

Q70 και Q71: Συνδρομές βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων οι οποίες είναι εγκατεστημένες στη Βιβλιοθήκη σε μορφή CD-ROM και συνδρομές βάσεων δεδομένων με πρόσβαση μέσω Internet. Online Βιβλιογραφικές Βάσεις Δεδομένων είναι αυτές που συνήθως περιέχουν βιβλιογραφικά στοιχεία, περιλήψεις (abstracts), πίνακες περιεχομένων (table of contents), αναφορές (citations) και λοιπή έμμεση πληροφορία.

Q72: Εικονικές Επισκέψεις (visits-sessions) του ιστοχώρου της Βιβλιοθήκης. Ο αριθμός των εικονικών επισκέψεων του Web-site της Βιβλιοθήκης κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους. Μια εικονική επίσκεψη συντελείται όταν ένας χρήστης που επισκέπτεται το site της Βιβλιοθήκης ανεξάρτητα από τον αριθμό των ιστοσελίδων ή των αρχείων που εμπεριέχονται μέσα στο site και που θα 'επισκεφτεί'. Η εικονική επίσκεψη ξεκινάει από την ώρα που ο χρήστης 'μπαίνει' σε μια ιστοσελίδα του site και τελειώνει την ώρα που 'βγαίνει' από αυτή (είτε γιατί μεταβαίνει σε ένα άλλο web site είτε γιατί κλείνει τον web browser).

Η ερώτηση Q72 χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του στατιστικού στοιχείου D11.

Q73: Εικονικές επισκέψεις βάσεων δεδομένων που είναι εγκατεστημένες σε κάποιον server της Βιβλιοθήκης. Ο αριθμός των επισκέψεων των βάσεων δεδομένων κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους και οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε κάποιον server της Βιβλιοθήκης. Να εξαιρεθούν οι βάσεις δεδομένων μέσω HEALLINK.

Q74: Μέσος χρόνος επίσκεψης των βάσεων δεδομένων που είναι εγκατεστημένες σε κάποιον server της Βιβλιοθήκης. Η μέση χρονική διάρκεια των εικονικών επισκέψεων κατά το χρονικό διάστημα κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους.

Q75: Ηλεκτρονικά αιτήματα πληροφόρησης. Ο αριθμός των ηλεκτρονικών αιτημάτων πληροφόρησης κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους. Ως ηλεκτρονικό αίτημα πληροφόρησης νοείται κάθε αίτημα πληροφόρησης, το οποίο αποστέλλεται σε

ηλεκτρονική μορφή, π.χ. e-mail, web form (βλ. οδηγίες ερώτησης 41 του ερωτηματολογίου).

Η ερώτηση Q75 χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του στατιστικού στοιχείου D30

Q76: Αιτήματα αποστολής άρθρων σε ηλεκτρονική μορφή (ILL) που ικανοποιήθηκαν για άλλες Βιβλιοθήκες. Ο αριθμός των αιτημάτων αποστολής άρθρων σε ηλεκτρονική μορφή (μέσω scanner, κλπ.) προς άλλες Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης μέσω της υπηρεσίας διαδανεισμού της Βιβλιοθήκης κατά την διάρκεια του έτους.

Q77: Αιτήματα λήψης άρθρων σε ηλεκτρονική μορφή (ILL) που ικανοποιήθηκαν για τη Βιβλιοθήκη σας. Ο αριθμός των αιτημάτων λήψης άρθρων σε ηλεκτρονική μορφή (π.χ. μέσω scanner κλπ.) που ικανοποιήθηκαν από άλλες Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και το εξωτερικό μέσω της υπηρεσίας διαδανεισμού της Βιβλιοθήκης κατά την διάρκεια του έτους.

Q78: Κόστος συνδρομών ηλεκτρονικών περιοδικών. Το κόστος των συνδρομών των ηλεκτρονικών περιοδικών, (Q66) κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους.

Η ερώτηση Q78 χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των στατιστικών στοιχείων D33 και D37

Q79: Κόστος συνδρομών βάσεων δεδομένων. Οι δαπάνες που πραγματοποίησε η Βιβλιοθήκη για βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων full text ή backfiles περιοδικών κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους.

Q83: Βιβλιογραφικές εγγραφές στον τοπικό OPAC της Βιβλιοθήκης. Ο αριθμός των βιβλιογραφικών εγγραφών που καταχωρήθηκαν στον OPAC της Βιβλιοθήκης κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους.

Q84: Ποσοστό βιβλιογραφικών εγγραφών. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της αναδρομικής καταλογογράφησης του OPAC της Βιβλιοθήκης (υπολογισμός του ποσοστού κάλυψης της συλλογής της Βιβλιοθήκης, και του ποσοστού του διαθέσιμου υλικού της)

4.2. Στατιστικά στοιχεία και τρόπος υπολογισμού τους

D8: Αριθμός ηλεκτρονικών περιοδικών. (Q66)

D11: Εικονικές επισκέψεις (visits-sessions) του Web site της Βιβλιοθήκης από απομακρυσμένους χρήστες. (Q72)

D23: Διαθέσιμες θέσεις εργασίας σε Η/Υ για τους χρήστες. (Q61)

D30: Αριθμός πληροφοριακών ερωτήσεων χρηστών που διεκπεραιώθηκαν ηλεκτρονικά. (Q75)

D34: Συνολικό κόστος πρόσκτησης Ηλεκτρονικών Πηγών Πληροφόρησης. (Q78 + Q79).

4.3. Δείκτες αξιολόγησης ηλεκτρονικών πηγών

-Ποιότητα και Χρήση Συλλογής

P29: Ηλεκτρονικά περιοδικά ως προς τις έντυπες περιοδικές εκδόσεις.

-Χρήση Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών

P31: Εικονικές επισκέψεις (visit-sessions) του Web site της Βιβλιοθήκης μηνιαίως.

-Υλικοτεχνική Υποδομή

P50: Διαθέσιμες θέσεις εργασίας σε Η/Υ για τους χρήστες στο χώρο της Βιβλιοθήκης.

-Προσωπικό και Ποιότητα Πληροφοριακών Υπηρεσιών

P55: Αριθμός πληροφοριακών ερωτήσεων των χρηστών που διεκπεραιώθηκαν ηλεκτρονικά μηνιαίως κατά κεφαλή.

-Δαπάνες Βιβλιοθήκης

P7: Ποσοστό του κόστους πρόσκτησης έντυπων περιοδικών εκδόσεων επί του συνολικού κόστους πρόσκτησης υλικού της Βιβλιοθήκης (έντυπου και ηλεκτρονικού).

P57: Ποσοστό του κόστους πρόσκτησης ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης επί του συνολικού κόστους πρόσκτησης υλικού της Βιβλιοθήκης (έντυπου και ηλεκτρονικού).

P61: Κόστος πρόσκτησης ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης κατά κεφαλή.

4.4. Προτεινόμενα e-metrics για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των Βιβλιοθηκών και της ανάπτυξης τεχνολογιών που είναι σχετικές με τις υπηρεσίες που παρέχουν οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες δημιουργήθηκε και η ανάγκη μέτρησης της αποδοτικότητας των νέων υπηρεσιών με σκοπό την βελτίωσή τους.

Σε αυτή την παράγραφο παρουσιάζονται επιλεγμένα e-metrics που προτείνει η ΜΟΠΑΒ για τον εμπλουτισμό της ετήσιας έρευνας για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.

Οι παρακάτω δείκτες εφαρμόζονται και έχουν προταθεί για τις Βιβλιοθήκες του εξωτερικού.

4.4.1 Διαθέσιμοι ηλεκτρονικοί πόροι

- R1 Αριθμός των ηλεκτρονικών περιοδικών πλήρους κειμένου (ARL, NISO)
- R2 Αριθμός των ηλεκτρονικών πηγών αναφοράς (ARL, NISO)
- R3 Αριθμός των ηλεκτρονικών Βιβλίων (ARL, NISO)

4.4.2 Υλικοτεχνική Υποδομή

P50 ΜΟΠΑΒ: Διαθέσιμες θέσεις εργασίας σε Η/Υ για τους χρήστες στο χώρο της Βιβλιοθήκης

- Διαθέσιμα τερματικά διαδικτύου για τους χρήστες στο χώρο της Βιβλιοθήκης (Public Internet Terminals, Resources NCES 2001, NCES 2003, Workstation ISO 3.4.6)

Είναι το πλήθος των τερματικών που χρησιμοποιείται από το ευρύ κοινό στο χώρο της Βιβλιοθήκης για την σύνδεση στο διαδίκτυο.

- Διαθέσιμα τερματικά διαδικτύου για το προσωπικό που εργάζεται στο χώρο της Βιβλιοθήκης (Internet Terminals used by Staff Only, Resources NCES 2003)

Είναι το πλήθος των τερματικών που χρησιμοποιείται από το προσωπικό που εργάζεται στο χώρο της Βιβλιοθήκης για την σύνδεση στο διαδίκτυο

4.4.3 Δαπάνες για Ηλεκτρονικές Πηγές

- C1 Κόστος των Ηλεκτρονικών περιοδικών πλήρους κειμένου (ARL, NISO)

Δαπάνες συνδρομής ηλεκτρονικών περιοδικών πλήρους κειμένου. Περιλαμβάνονται έξοδα αρχικής αγοράς, τέλη συνδρομής, ετήσιες άδειες που καταβάλλονται άμεσα ή σαν μέρος των κοινοπραξιών.

- C2 Κόστος των Ηλεκτρονικών πηγών αναφοράς (ARL)
- C3 Κόστος των Ηλεκτρονικών βιβλίων (ARL)

Δαπάνες για ηλεκτρονικές μονογραφίες πλήρους κειμένου. Περιλαμβάνεται το κόστος ετήσιας αγοράς και τα έξοδα συνδρομής, ετήσια τέλη που καταβάλλονται άμεσα στον προμηθευτή ή μέσω των διακανονισμών των κοινοπραξιών.

- C4 Δαπάνες της Βιβλιοθήκης για βιβλιογραφικές εφαρμογές, δίκτυα και κοινοπραξίες (ARL, NISO)
- Κόστος ηλεκτρονικής πρόσβασης

Όλες οι λειτουργικές δαπάνες από τον προϋπολογισμό των Βιβλιοθηκών που σχετίζονται με την πρόσβαση στις ηλεκτρονικά υλικά και υπηρεσίες.

Περιλαμβάνει το υλικό και το λογισμικό H/Y που χρησιμοποιείται για να στηρίξει την λειτουργία των Βιβλιοθηκών, είτε αγοράζονται ή μισθώνονται, είτε είναι κεντρικοί υπολογιστές ή μικροϋπολογιστές. Περιλαμβάνει δαπάνες συντήρησης. Επίσης περιλαμβάνει εξοπλισμό που χρησιμοποιείται για να τρέξουν προϊόντα ηλεκτρονικής πληροφόρησης, όταν αυτή η δαπάνη δεν μπορεί να διαχωριστεί από την τιμή του προϊόντος. Περιλαμβάνει δαπάνες για υπηρεσίες που παρέχονται από τους εθνικούς, περιφερειακούς, και τοπικούς βιβλιογραφικούς καταλόγους (bibliographic utilities), δίκτυα, κοινοπραξίες και εμπορικές υπηρεσίες. Περιλαμβάνει όλες τις αμοιβές και τις δαπάνες χρήσης που σχετίζονται με τέτοιες υπηρεσίες όπως OCLC FirstSearch. Εξαιρούνται τα έξοδα κεφαλαίου (NISO 6.2.8)

EQUINOX, ΜΟΠΑΒ P57: Ποσοστό τοις % που δαπανώνται για Ηλεκτρονικές πηγές επί των συνολικών προσκτήσεων

ΜΟΠΑΒ P7: Ποσοστό του κόστους πρόσκτησης έντυπων περιοδικών εκδόσεων επί του συνολικού κόστους πρόσκτησης υλικού της Βιβλιοθήκης (έντυπου και ηλεκτρονικού)

ΜΟΠΑΒ P61: Κόστος πρόσκτησης ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης κατά κεφαλή

4.4.4 Χρήση των πηγών και υπηρεσιών διαδικτύου

- U1 Αριθμός των ηλεκτρονικών πληροφοριακών ερωτήσεων (ARL, NISO)
- U2 Αριθμός επισκέψεων στις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων (ARL, COUNTER, EQUINOX, NISO)
- U3 Αριθμός αναζητήσεων στις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων ARL, COUNTER, NISO
- U4 Αντικείμενα που ζητήθηκαν στις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων (ARL, COUNTER, EQUINOX, NISO)
- U5 Εικονικές Επισκέψεις στο διαδικτυακό χώρο και κατάλογο της Βιβλιοθήκης (ARL, NISO)
- Αιτήματα πλήρους κειμένου από τις Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων (COUNTER, NISO)

- Ποσοστό εικονικών επισκέψεων προς το συνολικό πλήθος επισκέψεων στη Βιβλιοθήκη (ARL)

Προκύπτει από την διαίρεση του πλήθους των εικονικών επισκέψεων με το άθροισμα των φυσικών και εικονικών επισκέψεων, πολλαπλασιάζοντας το αποτέλεσμα επί 100. Αυτό το μέτρο απόδοσης παρέχει έναν δείκτη σύγκρισης των εικονικών επισκέψεων και των συνολικών επισκέψεων.

- Εικονικές Επισκέψεις (διαφορά με το προηγούμενο έτος, EMIS Training Module)

Σύγκριση εικονικών επισκέψεων τρέχουσας χρονιάς με την προηγούμενη χρονιά.

- Εικονικές Επισκέψεις (% ποσοστό αλλαγής διαχρονικά, EMIS Training Module)

ΜΟΠΑΒ P31: Εικονικές Επισκέψεις στο διαδικτυακό χώρο της Βιβλιοθήκης μηνιαίως

4.4.5 Ψηφιακή Συλλογή

- D1 Μέγεθος της Ψηφιακής Συλλογής (ARL)
- D2 Χρήση Ψηφιακής Συλλογής (ARL)
- D3 Κόστος κατασκευής και διαχείρισης Ψηφιακής Συλλογής (ARL)

Άμεσο κόστος (προσωπικό, εξοπλισμός, λογισμικό, υπηρεσίες) για την δημιουργία ή την μετατροπή ψηφιακού υλικού. Περιλαμβάνονται οι δαπάνες για ψηφιοποίηση, μηχανήματα OCR, οποιαδήποτε διαδικασία προετοιμασίας, δημιουργίας, και αποθήκευσης δεδομένων, εξασφάλιση πνευματικών δικαιωμάτων. Στις δαπάνες δεν συμπεριλαμβάνονται πηγές που αγοράζονται εξωτερικά.

4.4.6 Χρήση Συλλογής (OPAC)

- Αναζητήσεις στον κατάλογο OPAC της Βιβλιοθήκης (NISO)
- Επισκέψεις στον κατάλογο OPAC της Βιβλιοθήκης (NISO)

4.4.7 Ποσοστά

- P1 Ποσοστό των συνολικών Ηλεκτρονικών αναφορών επί του συνόλου των αναφορών
- P2 Ποσοστό επί τοις % των εικονικών επισκέψεων στη Βιβλιοθήκη επί του συνόλου των επισκέψεων στη Βιβλιοθήκη (ετησίως)

- P3 Ποσοστό των Ηλεκτρονικών Βιβλίων επί του συνόλου των μονογραφιών

ΜΟΠΑΒ P29: Ηλεκτρονικά περιοδικά ως προς τις έντυπες περιοδικές εκδόσεις

ΜΟΠΑΒ P55: Αριθμός πληροφοριακών ερωτήσεων των χρηστών που διεκπεραιώθηκαν ηλεκτρονικά μηνιαίως κατά κεφαλή

4.4.8 Προσωπικό και εκπαίδευση

- Συνολικές ώρες (ετησίως) κατάρτισης προσωπικού Πληροφορικής
- Πλήθος προσωπικού Πληροφορικής που καταρτίστηκε

Βιβλιογραφία

Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, “Στατιστικά Στοιχεία και Καθιερωμένοι Δείκτες Αξιολόγησης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών”, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Απρίλιος 2001*

Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, “Τυποποιημένες Ερωτήσεις Ερωτηματολογίου Συλλογής Στατιστικών Στοιχείων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών”, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιανουάριος 2006*

E-metrics Instructional System at: <http://www.ii.fsu.edu/EMIS/>